

N:o 122.

Ank. till Riksd. kansli den 4 maj 1906, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande af en telegrafstationsbyggnad i Jönköping.

(2:a U. A.)

Uti en till Riksdagen den 24 april 1906 aflåten proposition (n:o 135) har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva, att för uppförande å den telegrafverket tillhöriga tomten i Jönköping af en telegrafstationsbyggnad, inrymmande jämväl lokaler för postkontoret i nämnda stad, finge af de i telegrafverkets utgiftsstater för år 1907 till anskaffande af lokaler i landsorten för telegrafverkets behof reserverade medel användas ett belopp af högst 200,000 kronor.

Till ofvannämnda statsrådsprotokoll har föredragande departementschefen yttrat följande:

»Genom nådigt bref den 12 maj 1905 har Kungl. Maj:t, efter Riksdagens hörande, bemyndigat telegrafstyrelsen att för telegrafverkets behof inköpa, bland annat, en fastighet i Jönköping för 48,700 kronor äfvensom att till afbetalning å köpeskillingen använda de för år 1906 till anskaffande af lokaler i landsorten för telegrafverkets behof reserverade medel.

Inköp af fastighet i Jönköping för telegrafverkets behof.

Enligt det beträffande fastigheten uppgjorda köpekontrakt skulle före utgången af år 1906 vara guldett ett belopp af 38,500 kronor, och skulle återstoden, 10,200 kronor, gäldas den 2 januari 1907.

Yttrande till
statsrådspro-
tokollet den
13 januari
1906 angå-
ende telegraf-
stationsbygg-
nad i Jön-
köping.

Såsom jag vid föredragning den 13 januari 1906 af frågan om reglerandet af utgifterna under riksstatens sjetta hufvudtitel för år 1907 omförmälde, hade telegrafstyrelsen i underdånig skrifvelse den 17 november 1905 med förslag till stater för telegrafverket meddelat, att generalpoststyrelsen i skrifvelse den 16 november 1905 — med förmälan att de olägenheter och svårigheter, som voro förenade med bedrifvande af postkontorets i Jönköping rörelse i de åt detsamma för närvarande upplåtna lokaler, för hvarje dag blefve allt större och mera kännbara — hos telegrafstyrelsen anhållit, att styrelsen snarast möjligt ville vidtaga de på styrelsen ankommande åtgärder, för att, såsom afsedt varit, på den tomt i Jönköping, till hvars inköp 1905 års Riksdag anvisat medel, blefve uppförd byggnad, inrymmande jämväl lokaler för postkontoret i nämnda stad. På grund af denna framställning hade telegrafstyrelsen gått i författning om uppgörande af ritningar och kostnadsberäkningar för ifrågavarande byggnad. Då dessa ritningar och beräkningar icke kunnat hinna fullbordas förrän i början af år 1906, hade telegrafstyrelsen för afsikt att först då till Kungl. Maj:t inkomma med fullständiga förslag rörande nämnda nybyggnad, hvarefter, om förslagen vunne Kungl. Maj:ts och Riksdagens godkännande, grundläggningsarbetena skulle kunna påbörjas redan under hösten år 1906, i hvilket fall det för dessa arbeten under år 1906 erforderliga belopp skulle kunna af styrelsen förskotteras af tillgängliga medel. Såväl det belopp, hvilket sålunda kunde komma att förskotteras, som öfriga för stationsbygget i Jönköping under år 1907 erforderliga medel borde under nämnda år vara disponibla.

Under rubriken fastigheter i förslaget till utgiftsstater för år 1907 hade telegrafstyrelsen därför, bland annat, uppfört återstoden af nämnda köpeskilling samt ett belopp af 249,800 kronor, som telegrafstyrelsen föreslagit måtte få reserveras för anskaffande af lokaler i landsorten för telegrafverkets behof.

Nämnda förslag, som af Kungl. Maj:t bifölls och upptogs i årets statsverksproposition, har numera vunnit jämväl Riksdagens godkännande.

Uti underdånig skrifvelse den 20 mars 1906 har telegrafstyrelsen nu anfört följande.

Omedelbart efter mottagandet af generalpoststyrelsens omförmälda skrifvelse hade telegrafstyrelsen lämnat arkitektfirman Fritz Ulrich & E. Hallquist, Stockholm, i uppdrag att uppgöra ritningar och kostnadsberäkning för en telegrafstationsbyggnad i Jönköping, hvilken jämväl skulle inrymma lokaler för postkontoret i nämnda stad.

Enligt de uppgjorda ritningarna vore byggnaden afsedd att uppföras i fyra våningar.

Bottenvåningen, som med undantag af den för hela byggnaden gemensamma vestibulen helt och hållet skulle användas för postverkets behof, inrymde, förutom förhall, tamburer och dylikt, ett större expeditionssrum, tidningsexpedition, dekarteringsrum, breffbärare-expedition, rum för postmästaren och hans biträde samt för expeditören, äfvensom ett större och två mindre kassahvalf. De i en del af bottenvåningen befintliga entresolrummen skulle användas till kapprum och toaletter för manlig och kvinnlig personal samt till arkiv, förrådsrum och frukosttrum.

I våningen en trappa upp skulle anordnas lokaler för telegrafstationen, nämligen apparatrum, rum för allmänheten samt för stationsföreståndaren och dennes biträden, arkiv, rum för telegrambärarne äfvensom frukosttrum samt erforderliga kapprum och toaletter. I denna våning funnes äfven två rum, afsedda för linjeingenjörsexpeditionen, samt två bostadslägenheter om fyra rum och kök, respektive ett rum och kök, afsedda att tills vidare uthyras.

Våningen två trappor upp innehölle två lägenheter om sex, respektive fem, rum och kök samt en lägenhet om ett rum och kök, samtliga afsedda för uthyrning.

Slutligen vore i *våningen tre trappor upp* inredda lokaler för interurbana och lokala telefonexpeditionen med erforderliga kapprum, toaletter m. m. äfvensom två för uthyrning afsedda lägenheter om hvardera ett rum och kök.

I källarvåningen funnes, förutom erforderligt utrymme för centraluppvärmning samt tvättstuga, ved- och matkällare m. m., äfven toaletterum för breffbärare, öfverkopplingsrum, samlingsrum för telegrafverkets arbetare jämte toaletterum, äfvensom förrådsrum för telegrafverkets materiel och apparater.

Generalpoststyrelsen hade förklarat sig icke hafva något att erinra mot de uppgjorda ritningarna, i hvad de afsåge de blifvande postkontorslokalerna.

Telegrafstyrelsens skrifvelse den 20 mars 1906 med förslag till telegrafstationsbyggnad i Jönköping.

Enligt det uppgjorda förslaget skulle sålunda hela våningen två trappor upp inrymma lokaler, afsedda att tills vidare uthyras. Orsaken, hvarför denna våning, som under den närmaste framtiden icke komme att blifva behöflig för telegrafverkets eller postverkets behof, icke helt och hållet uteslutits och endast en byggnad med tre våningar föreslagits, vore den, att lokala telefonexpeditionen vid en station af den storlek som Jönköpings icke utan olägenhet kunde inrymmas annat än i öfversta våningen, hvarest takbelysning kunde anordnas och telefonväxelborden placeras i två rader. Visserligen komme till en början icke stort mera än hälften af öfversta våningen att inredas till telefonstationslokal, men man måste alltid vara beredd, att i en framtid hela denna våning erfordrades för lokalexpeditionens behof och sålunda annan plats måste beredas för interurbanexpeditionen, hvilkens flyttning kunde ske för en jämförelsevis obetydlig kostnad. Behofvet af ökad utrymme kunde äfven erhållas genom husets påbyggande med en våning, men då, såsom förut nämnts, lokalexpeditionen borde vara belägen i öfversta våningen, måste denna expedition efter påbyggningen flyttas, ett arbete, som emellertid skulle medföra så stora kostnader, att det syntes blifva betydligt billigare att redan från början bygga huset till full höjd, så mycket hellre som den för framtida utvidgning afsedda våningen komme att lämna god afkastning genom de för densamma inflytande hyresbeloppen.

Postkontorets behof af ökad utrymme kunde framdeles tillgodoses med den del af våningen en trappa upp, som icke användes för telegrafstationens räkning.

Smålägenheterna på ett rum och kök vore afsedda att mot skälig hyra upplåtas åt gårdskarl och reparatör eller åt andra vid telegraf eller postverken anställda vaktbetjante.

Enligt erhållet uppdrag hade arkitektfirman vid förslagets utarbete lagt största vikten på att få byggnaden så solid och ändamålsenlig som möjligt, under det att på den yttre utsmyckningen icke skulle nedläggas någon större kostnad, utan denna göras enkel, men byggnaden dock erhålla det tilltalande utseende, som med hänsyn till byggnadens centrala och öppna läge måste anses önskvärdt.

Byggnadskostnaden hade beräknats till 200,000 kronor, i hvilken summa äfven inginge kostnaden för värmeledning, elektriska belysningsledningar, gas-, vatten- och afloppsledningar samt vattenklosetter. Då priserna i kostnadsförslaget vore upptagna till samma belopp, som be-

räknades i Stockholm, komme byggnadskostnaden med all säkerhet icke att öfverstiga nämnda summa.

Totalkostnaden för fastigheten skulle således komma att utgöra i rundt tal 250,000 kronor.

Hvad beträffande den föreslagna byggnadens ekonomiska afkastning, erlades för de af telegrafverket förhyrda lokalerna i Jönköping för närvarande en årlig hyra af 1,925 kronor. Med hänsyn dels till det betydligt större utrymme, omkring 600 kvm., som af telegrafverket skulle disponeras i den nya byggnaden, dels ock till telegraf- och telefonlokalernas större ändamålsenlighet, hade telegrafstyrelsen beräknat hyran för desamma till 3,000 kronor för år. Generalpoststyrelsen hade förklarat sig villig att för de åt postverket upplåtna lokalerna, hvilka omfattade en golfyta af 700 kvm., erlägga en årlig hyra af 6,000 kronor. Med ledning af de upplysningar, som förenämnda arkitektfirma erhållit från stadsarkitekten i Jönköping, hade firman ansett, att hyresbeloppen för de åt enskilda personer uthyrda lägenheterna, lågt beräknade, komme att uppgå till 3,750 kronor.

Sammanlagda hyresinkomsten på fastigheten skulle sålunda utgöra:

från telegrafverket	kr.	3,000: —
» postverket	»	6,000: —
» enskilda hyresgäster	»	3,750: —
eller tillsammans		kr. 12,750: —

Afdroges därifrån kostnaden för fastighetens

underhåll, af arkitektfirman beräknad till kr. 1,250: —

återstode kr. 11,500: —

såsom årlig nettovinst, utgörande 4,6 procent å det i fastigheten nedlagda kapitalet 250,000 kronor.

På grund af hvad telegrafstyrelsen sålunda anført, har styrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen att för telegrafverkets behof finge å telegrafverket tillhörig tomt i Jönköping för en kostnad, icke öfverstigande 200,000 kronor, uppföras en stationshusbyggnad, inrymmande jämväl lokaler för postkontoret i nämnda stad, äfvensom att de för denna nybyggnad under år 1907 erforderliga medel finge utgå af de i telegrafverkets utgiftsstater för nämnda år för an-

skaffande af lokaler i landsorten för telegrafverkets behof reserverade medel.

*Yttrande af
öfverinten-
dentsämbetet.*

Efter nådig remiss har öfverintendentsämbetet afgifvit underdånigt utlåtande af den 17 april 1906 och därvid meddelat, att, vid inom ämbetet skedd granskning af de uppgjorda ritningarna, ämbetet, som mot de föreslagna fasaderna icke haft något att invända, funnit sig böra framställa åtskilliga anmärkningar mot förslaget i öfrigt och med föranledande däraf anmodat ritningsförfattarna att förändra sina ritningar, till följd hvaraf ämbetet fått emottaga nya, vid det underdåniga utlåtandet fogade plan- och genomskärningsritningar.

Mot dessa har ämbetet endast haft några mindre erinringar.

Hvad angår det ingifna kostnadsförslaget, har öfverintendentsämbetet, med anledning af mot detsamma framställda anmärkningar, låtit upprätta en ny kostnadsberäkning, slutande å en summa af 219,000 kronor, vid hvilket förslags utarbetande emellertid högre pris ej beräknats, än att särskilda poster för aflönande af verkmästare, ställningar, redskap och transporter samt rengöring måst uppföras. Efter samma förslag skulle kostnaden utgöra omkring 18 kronor kubikmetern, hvarvid dock ämbetet erinrat, att hvarken i det underställda kostnadsförslaget eller i det på ämbetets föranstaltande uppgjorda någon post för arkitekt- och kontrollantarfvode funnes upptagen.

*Förnyadt yt-
trande af tele-
grafstyrelsen
den 21 april
1906.*

Genom nådig remiss anbefalld att, i anledning af hvad öfverintendentsämbetet sålunda anför, afgifva underdånigt utlåtande, har telegrafstyrelsen i underdånig skrifvelse den 21 april 1906 anför, att, hvad anginge de af omförmälda arkitektfirma uppgjorda ritningar, dessa icke vore fullständigt utarbetade utan eskissritningar till den omfattning, som behöfdes för bedömande af byggnadens plan och utseende samt för kostnadsberäkningarna, och hade telegrafstyrelsen afsett, att, innan byggnadsarbetet företoges, till Kungl. Maj:t för pröfning ingifva nya, fullt utarbetade ritningar. Vid uppgörande af dessa skulle iakttagas, hvad öfverintendentsämbetet erinrat med afseende på de senast upprättade ritningarna.

Med anledning af ämbetets erinringar mot kostnadsförslaget har telegrafstyrelsen åberopat ett af arkitektfirman mottaget yttrande, jämte en därvid fogad skrifvelse från stadsarkitekten i Jönköping, af hvilka handlingar framgår, att de af arkitektfirman uppgjorda kostnadsberäkningarna vore i hufvudsak riktiga, om hänsyn endast toges till nu gällande priser. Byggnadskostnaden, beräknad efter byggnadens kubik-

massa, uppginge till 17 kronor 96 öre, således tämligen nära den af öfverintendentsämbetet angifna siffra. Äfven om denna siffra nedbragtes, genom att den särskilda kostnaden för natursten, 17,000 kronor, frändroges kostnadsförslagets slutsumma, blefve dock byggnadskostnaden per kubikmeter 16 kronor 44 öre eller 3 kronor 44 öre mera än hvad stadsarkitekten i Jönköping ansett denna kostnad böra belöpa sig till. Erfarenheten från ett jämförelsevis så monumentalt arbete som riksbankshuset i Uppsala hade äfven ådagalagt, att kostnaden kunde stanna åtskilligt under den af öfverintendentsämbetet antagna siffra per kubikmeter.

Med anledning af öfverintendentsämbetets erinran därom, att kostnad för arkitekt- och kontrollantverksamheten icke upptagits, har telegrafstyrelsen meddelat, att styrelsen ansett sig icke böra särskildt upptaga arkitektarfvode, enär styrelsen ägde att för dylikt ändamål anlita telegrafverkets medel.

Emellertid syntes med hänsyn därtill, att så såväl material- som arbetspriser för närvarande vore i stigande, försiktigheten kräfva, att kostnadsberäkningen något höjdes. Arkitektfirman hade i detta hänseende föreslagit 15,000 kronor, ett belopp, som telegrafstyrelsen, till vinande af full trygghet och i närmare öfverensstämmelse med hvad öfverintendentsämbetet föreslagit, ansåge böra ökas till 20,000 kronor, af hvilket belopp då säkerligen kunde utgå äfven kostnaden för kontrollen under byggnadsarbetet.

På grund af det anförda har därför telegrafstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes bifalla telegrafstyrelsens underdåniga framställning i förevarande ärende den 20 nästlidne mars allenast med den ändring, att för ändamålet anvisades ett belopp af 220,000 kronor.

Det ifrågasatta byggnadsföretaget, för hvilka kostnaderna inberäknats uti de för år 1907 reserverade medel för auskaffande af telegraflokaler, synes, särskildt med hänsyn till postverkets trängande behof, böra redan i år påbörjas för att, såsom telegrafstyrelsens afsikt är, hinna i det närmaste blifva fullbordadt under år 1907. Själfva den föreslagna byggnaden förefaller äfven vara lämpligt afpassad efter de behof, den är afsedd att fylla, med tanke jämväl på den utvidgning af post- och telefonlokaler, som med säkerhet kan förväntas framdeles blifva behöflig. I afseende på den ekonomiska sidan af företaget vill jag uppmärksamma, att det af telegrafstyrelsen för dess egna lokaler

*Departementschefens
yttrande.*

beräknade hyresbelopp måste anses vara lågt. Efter den yta, telegrafverkets lokaler upptaga, skulle hyran, om den jämfördes med den för postverket beräknade, blifva något öfver 5,000 kronor.

Då jag emellertid för min del anser högst sannolikt, att byggnaden kan uppföras för 200,000 kronor samt, i hvarje fall, om så skulle erfordras för att hålla kostnadsbeloppet inom nämnda summa, några förenklingar eller inskränkningar i byggnadsarbetet torde kunna vid tagas, utan att byggnadens ändamålsenlighet däraf lider, anser jag det belopp, som för byggnadsföretaget bör anvisas, kunna begränsas till 200,000 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte hos Riksdagen göra nu förevarande framställning.

*Utskottets
yttrande.*

På de skäl, som blifvit i statsrådsprotokollet anförda, får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition må medgifva,

att för uppförande å den telegrafverket tillhöriga tomten i Jönköping af en telegrafstationsbyggnad, inrymmande jämväl lokaler för postkontoret i nämnda stad, må af de i telegrafverkets utgiftsstater för år 1907 till anskaffande af lokaler i landsorten för telegrafverkets behof reserverade medel användas ett belopp af högst 200,000 kronor.

Stockholm den 4 maj 1906.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.